

Fries
Erfgoed
Collectief

GASTVRIJ & GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

INSPIRATIEAVOND

12 NOVEMBER 2025

FRIES ERFGOED COLLECTIEF

Samenwerken
met (erfgoed)
organisaties
aan de duur-
zame kwaliteit
van het Friese
erfgoed.

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

ICOONLANDSCHAP DE FRIESE Wouden

Uitgeroepen tot het nieuwste iconlandschap van Nederland!

Contact | Over VNC | Zoeken:

HOME WAT DOET VNC? » STEUN VNC » NIEUWS LANDSCHAPMUSEUM »

🕒 okt 03, 2025

Tijdens een feestelijke bijeenkomst op vrijdagmiddag 3 oktober zijn de Friese Wouden (Fryske Wâlden) uitgeroepen tot het nieuwste Icoonlandschap van Nederland. Na uiteenlopende landschappen van Zuid-Limburg tot Texel en van Zeeland tot de Achterhoek, zijn de Friese Wouden het achtste gebied met dit predicaat.

(Ondertiteling beschikbaar.)

De titel Icoonlandschap wordt toegekend door de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC), in samenspraak met lokale partijen die betrokken zijn bij het behoud en de ontwikkeling van het gebied. De onthulling vond plaats op Natuurpark Schaapskooi Zeeland, en was georganiseerd door de VNC in samenwerking met Natuurmonumenten.

Recente artikelen

VACATURE: Wij zoeken een Allround Groenmedewerker (32 tot 40 uur)

🕒 okt 06, 2025

Het nieuwste Icoonlandschap: De Friese Wouden

🕒 okt 03, 2025

Landschappelijk najaar 2025; nieuwe directeur VNC

🕒 okt 01, 2025

Onderwerpen

- **Activiteiten** (143)
- **Bedreigde diersoorten** (54)
- **Column** (34)
- **Cultuurlandschap** (203)
- **Das** (6)
- **Deltaplan voor het landschap** (60)
- **Download** (35)
- **Erkenningen** (71)
- **Gertjan Sengers** (1)
- **Geschiedenis van het landschap** (105)
- **Icoonlandschappen** (10)
- **Informatiecentrum** (25)
- **Inheemse planten** (3)

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

KANSENKAART VOOR HET CULTUUR- EN NATUURERFGOED

De Friese collectie

Erfgoed en ecologie ver- binden

- Agrarisch landschap
- Natuurlandschap
- Landgoederenlandschap

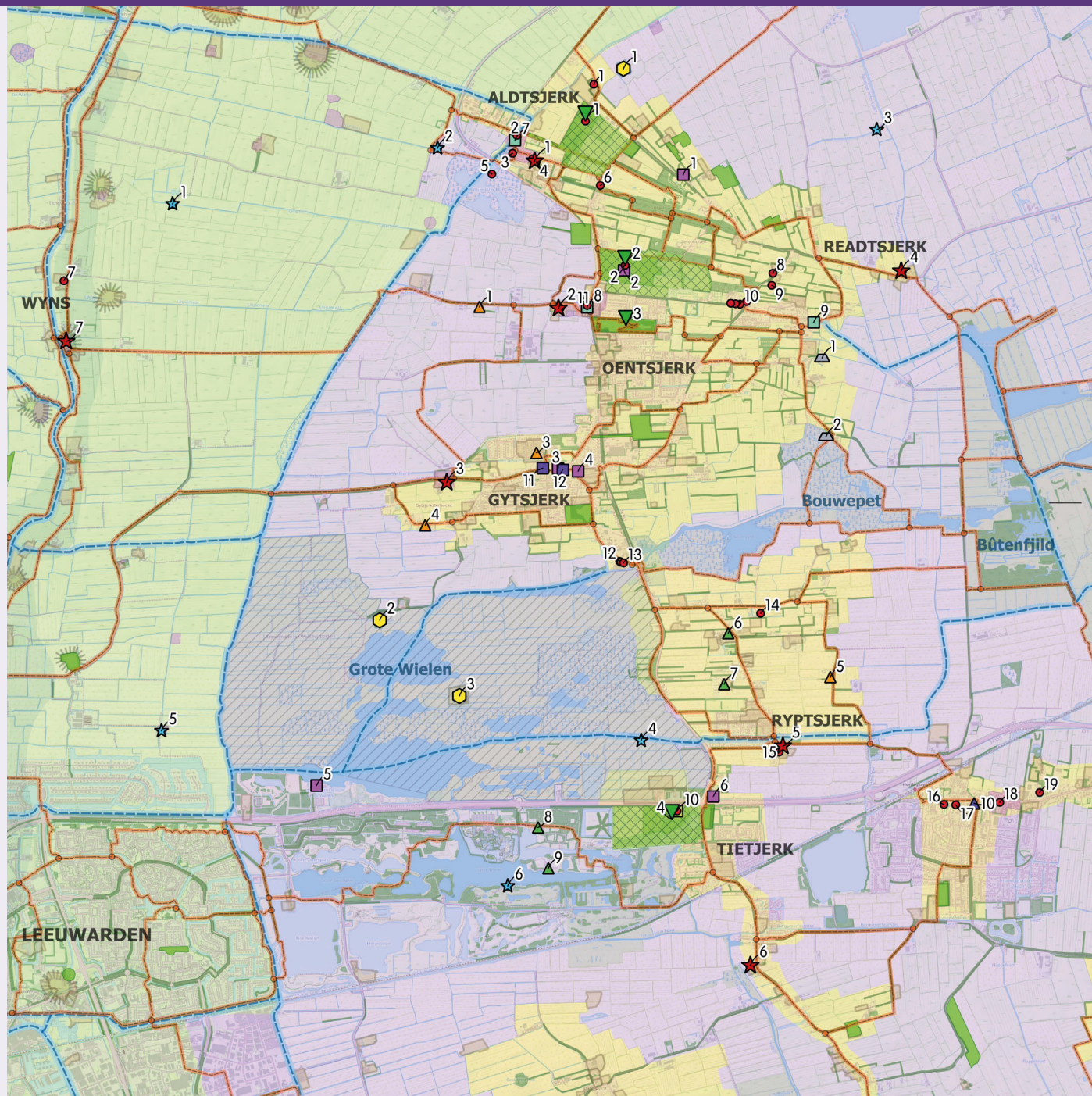

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

Gastvrij Parklandschap Trynwâlden

VOORZIENINGEN

Horeca

- Restaurants
 - 1. Restaurant De Trochreed
 - 2. Brasserie Stania State
 - 3. Il Porto
 - 4. Oriëntal
 - 5. Groote Wielen Leeuwarden
 - 6. Wokpaleis Friesland

Cafés

- 7. Café Moarkswâl
- 8. Kafee It Wapen fan Fryslân
- 9. Café 't Mounehoekje

Theesalon

- 10. Theesalon Vijversburg

Overig

- 11. De Canterlanden cafetaria
- 12. Vishandel De Wâldhoek

Verblijfsrecreatie

Bed en Breakfast

- 1. Bed en Breakfast It Keallehûs
- 2. Stania State
- 3. It Kuorke
- 4. B&B Woudhuisje
- 5. Bêd En Brochje De Hollen

Campings

- 6. Camping De Terpen
- 7. Camping Johanna Hoeve
- 8. Camping De Kleine Wielen
- 9. Bungalowverhuur De Groene Ster

Hotels

- 10. Van Der Valk Hotel Hurdegaryp

ROUTE

- Vaarwegennetwerk
- Basis route (30 km)
- Uitgerbeide route
- Buitenplaatsen

Kenmerk: 755 05 810

CONCEPT 25-06-2025

0 750 1.500 m

ERFGOED

- Rijksbeschermd groenaanleggen
- Buitenplaatsen - staten en stinzen (bestaand en voormalig)

Staten en Stinzen

- 1. De Klinze
- 2. Stania State
- 3. Heemstra State
- 4. Vijversburg

Kerken

- 1. Pauluskerk (herbestemmen)
- 2. Mariakerk (herbestemmen)
- 3. Martinuskerk (herbestemmen)
- 4. Roodkerkje
- 5. Hervormde kerk Ryptsjerk
- 6. St. Vituskerk
- 7. Vituskerk

Molens

- 1. De Wijnsermolen
- 2. De Oudkerkmolen
- 3. De Hoop
- 4. Ypeijmûne (Ypey-Molen)
- 5. De Bullemolen
- 6. Himriksmole

Eendenkooien

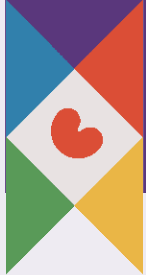
- 1. Eendenkooi
- 2. Buismanskooi
- 3. Kobbekooi

Rijksmonumenten

- 1. Boerderij
- 2. Brug
- 3. Woonhuis
- 4. Grafheuvel
- 5. Verenigingsgebouw
- 6. Tuinmanswoning
- 7. Boerderij
- 8. Woonhuis
- 9. Boerderij
- 10. Woonhuis
- 11. Woonhuis en Koetshuis
- 12. Woonhuis
- 13. Zuivelfabriek
- 14. Boerderij
- 15. Boerderij
- 16. Woonhuis
- 17. Atelierwoning
- 18. Kerk
- 19. Woonhuis

Overig

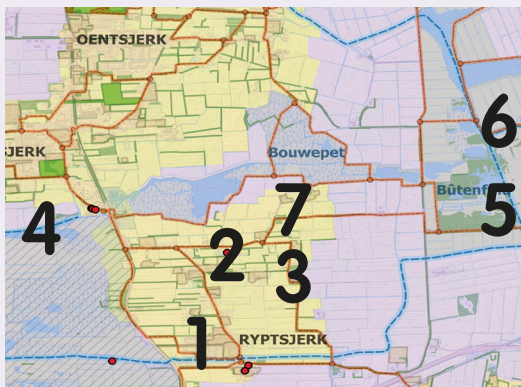
- 1. Voormalige vlasfabriek
- 2. Archeologisch monument Bouwepet

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

VOORZIENINGEN

1. Johanna Hoeve, Ryptsjerk
- Sloepverhuur
2. De Bonte Specht, Ryptsjerk
- Dahlia pluktuin
3. Vinoteca Il Casale, Ryptsjerk
- Wijnen
- Kookworkshops
- Aanschuiflunches
4. Haven van Gytsjerk, Gytsjerk
- Elektrische sloep verhuur
5. Camping De Omleiding, Feanwâlden
- Kano, Sup, en Elektrische sloep verhuur
6. Landgoed Maria Hoeve, Feanwâlden
- Wandelroutes door het bûtefjild
7. Geologisch monument Bouwepet
8. De Vertakking, Ryptsjerk

1
Gehele jaar door.
Via elfstedenrecreatie.nl
Optioneel een borrelbox toe te voegen aan boord.

2
Van mid. juli - mid. oktober
Op zaterdagen geopend.
Ook voor koffie en cake.

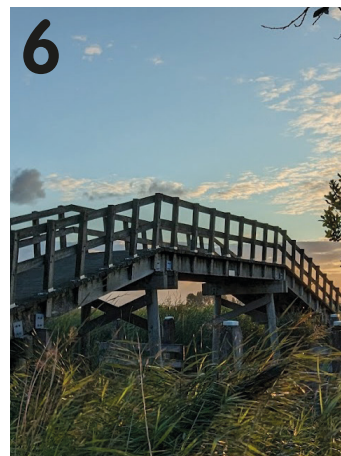
3
Do t/m za geopend.
Italiaanse specialiteiten.
Aanschuifmaaltijden, workshops & proeverijen.

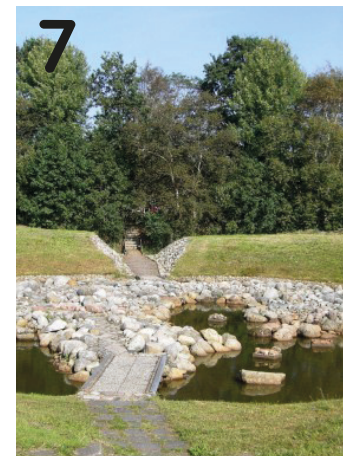
4
Gehele jaar door.
Jachthaven Gytsjerk verhuurd via partner GreenJoy elektrische sloepen.

5
Verhuur watersport gehele jaar door.
Terras vrij t/m zo overdag geopend.

6
Gehele jaar toegankelijk.
Wandelroute die deel uitmaakt van de Noadelike Fryske Wâldenroute.

7
Gehele jaar toegankelijk.
Geologisch monument gemaakt van zwerfkeien vanuit de lijstijd.

8
Di t/m za geopend.
Dagbesteding, kledingwinkel, woon decoratie en handwerk materiaal.

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

KERKEN

1. St. Pauluskerk - Aldtsjerk
2. Mariakerk - Oentsjerk
3. St. Martinuskerk - Gytsjerk
4. Readtsjerkje - Readtsjerk
5. Ryptsjerk - Ryptsjerk
6. Sint Vituskerk - Tytsjerk
7. Sint Vituskerk - Wyls

Bouwjaar mid.12e eeuw
Geen komende diensten gepland.

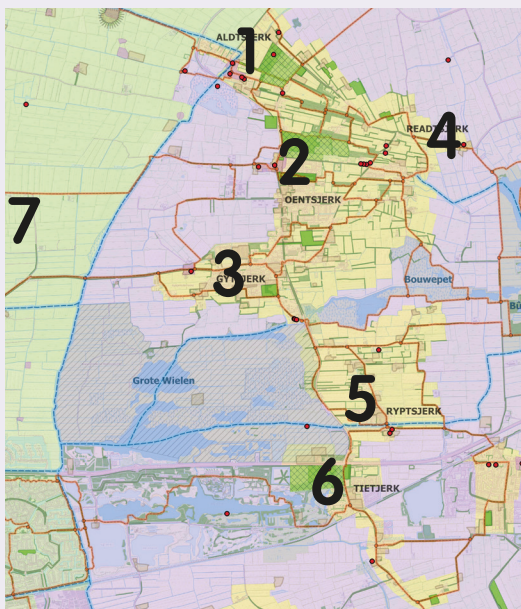
Bouwjaar begin 13e eeuw
Wekelijkse kerkdiensten.

Bouwjaar eind 12e eeuw
Wekelijkse kerkdiensten.

Bouwjaar begin 12e eeuw
Leent zich ook voor bijeenkomsten en diensten & middagen met liederen.

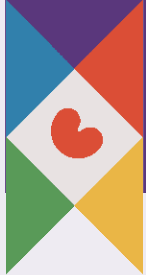
Bouwjaar 1757
Wekelijkse kerkdiensten.

Bouwjaar begin 18e eeuw
Wekelijkse kerkdiensten en diverse vieringen.

Bouwjaar ca. 1200
Meermaals per maand kerkdienst. Mogelijkheid tot trouwerij.

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

STATEN EN STINZEN

1. De Klinze
2. Stania State
3. Heemstra State
4. Vijversburg

Locatie

De Klinze, Aldtsjerk

Sinds 2016 Meulen & Baarsma Beddenwinkel / Opvang vluchtelingen

Openingstijden

Open op afspraak

Locatie

Stania State, Oentsjerk

Brasserie, evenementen locatie & B&B.

Openingstijden

Brasserie

Maandag: -
Dinsdag: -
Woensdag: -
Donderdag: 12.00 - 17.00
Vrijdag: 12.00 - 22.00
Zaterdag: 11.00 - 22.00
Zondag: 10.30 - 22.00

Op maandag t/m woensdag op reservering geopend voor groepen.

Locatie

Heemstra State, Oentsjerk

Zorgcentrum in het oude Heemstrapark

Openingstijden

Het zorgcentrum

Niet van toepassing

Bij Vera

Maandag t/m woensdag om 12.00 een warme maaltijd.

Locatie

Vijversburg, Tytjerk

Natuur en cultuurpark & Theesalon in de villa

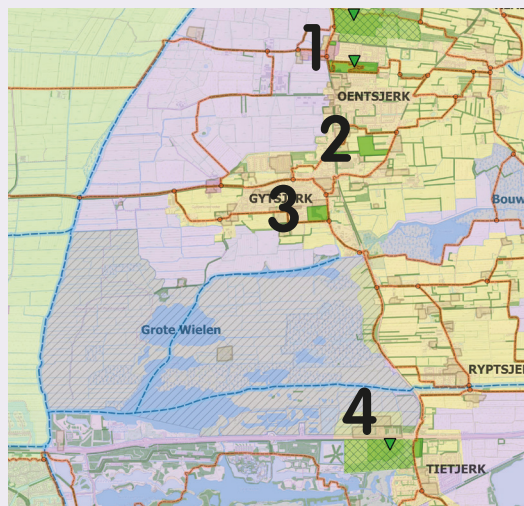
Openingstijden

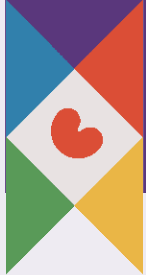
Het park

Dagelijks 8.00 - 18.00

Theesalon

Zaterdag: 10.30 - 17.00
Zondag: 10.30 - 17.00

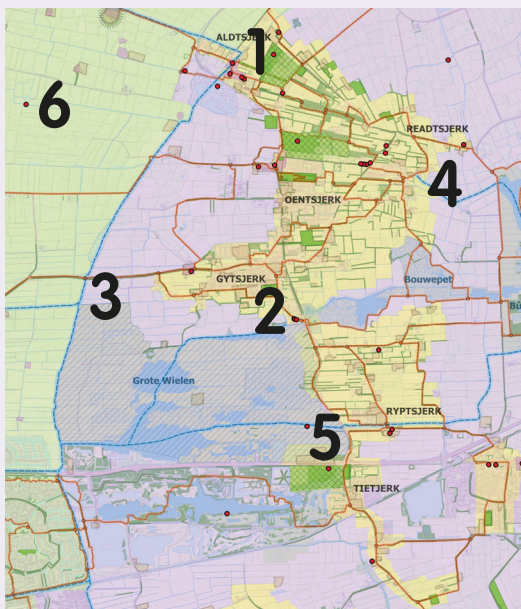
GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

ERFGOED

1. IJzeren ophaalbrug Aldtsjerk
2. Arbeiderswoningen
3. Elfstedenmonument
4. Voormalige vlasfabriek

MOLENS

5. Aldtsjerker molen
6. Ypey-Molen

IJzeren ophaalbrug, Aldtsjerk
Bouwjaar ca. 1925

Vrij te bezoeken.
Zeldzame, werkende brug
in de regio met cultuurhisto-
risch belang.

Voormalig zuivelfabriek, Gytsjerk
Bouwjaar 1896

Vrij te bezoeken. Huisvest
tegenwoordig meerdere
bedrijven.

Elfstedenmonument, Gytsjerk
Bouwjaar 2001

Vrij te bezoeken. De laatste
brug voor de finish van de
schaats elfstedentocht.

Vlasfabriek, Mûnein
Bouwjaar 1898

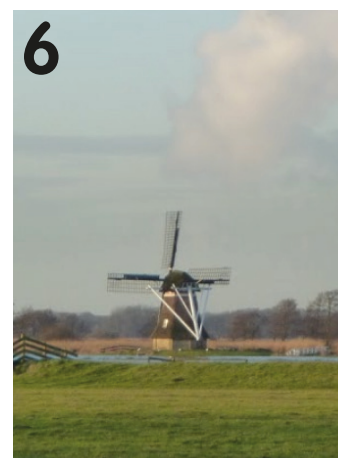
Huidig Thomashuis, thuis
voor mensen met een ver-
standelijke beperking.

Aldtsjerker molen, Aldtsjerk
Bouwjaar 1864

Bezoek aan de molen is
op afspraak.

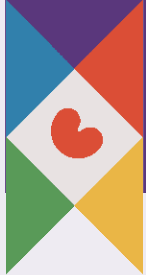
Eigendom van Stichting
Waterschap Erfgoed.

Ypey-molen, Ryptsjerk
Bouwjaar 1858, herbouwd
in 1981

Bezoek aan de molen is
op afspraak.

Oorspronkelijke positie in
park Vijversburg, later ver-
plaatst en gerestaureerd.

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

BEREIKBAARHEID

Opvaarten en aanlegplaatsen

1. Aanlegsteiger, Elfstedenmonument
2. Jachthaven, Gytsjerk
3. Haven, Aldtsjerk
4. Haven, Mûnein
5. Haven, Ryptsjerk
6. Jachthaven, Leeuwarden
De Groote Wielen

Aanlegsteiger

Max. drie dagen gratis
aanleggen.

Jachthaven, Gytsjerk

85 ligplaatsen
Passanten €5,00 p.n.

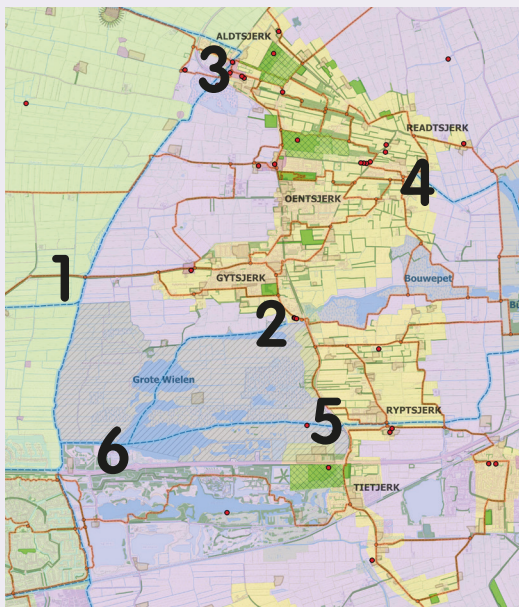
Haven, Aldtsjerk

37 ligplaatsen
Passanten €1,25 p. meter

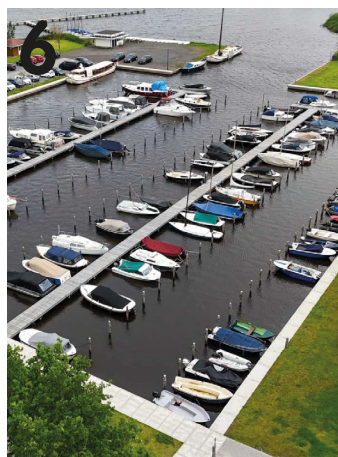
Haven, Mûnein

Circa 15 ligplaatsen

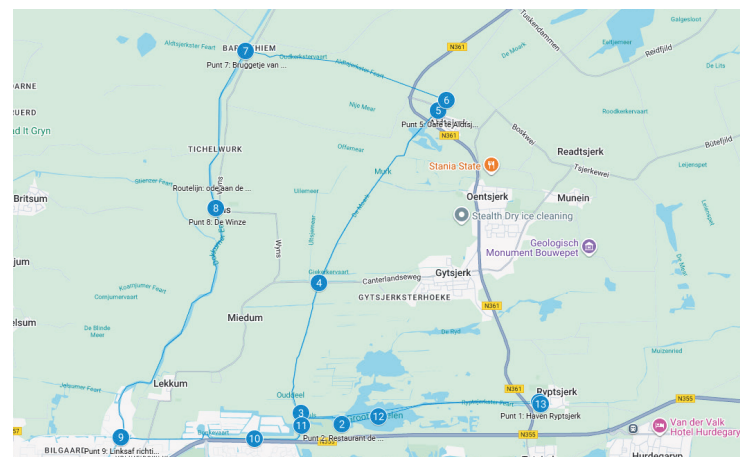
Haven, Ryptsjerk

Circa 20 ligplaatsen
Sloep / motorboot te huur
via elfstedenrecreatie.nl

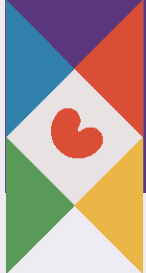
Jachthaven, Leeuwarden

135 ligplaatsen
Passanten €2,00 p.n.p.m.

Aanbevolen vaarroute vanuit Elfstedenrecreatie.nl

De sloep / motorboot verhuur van Elfstedenrecreatie heeft een route uitgezet. Dit is een van de meest gevaar routes en is uitstekend te combineren voor een dagtocht.

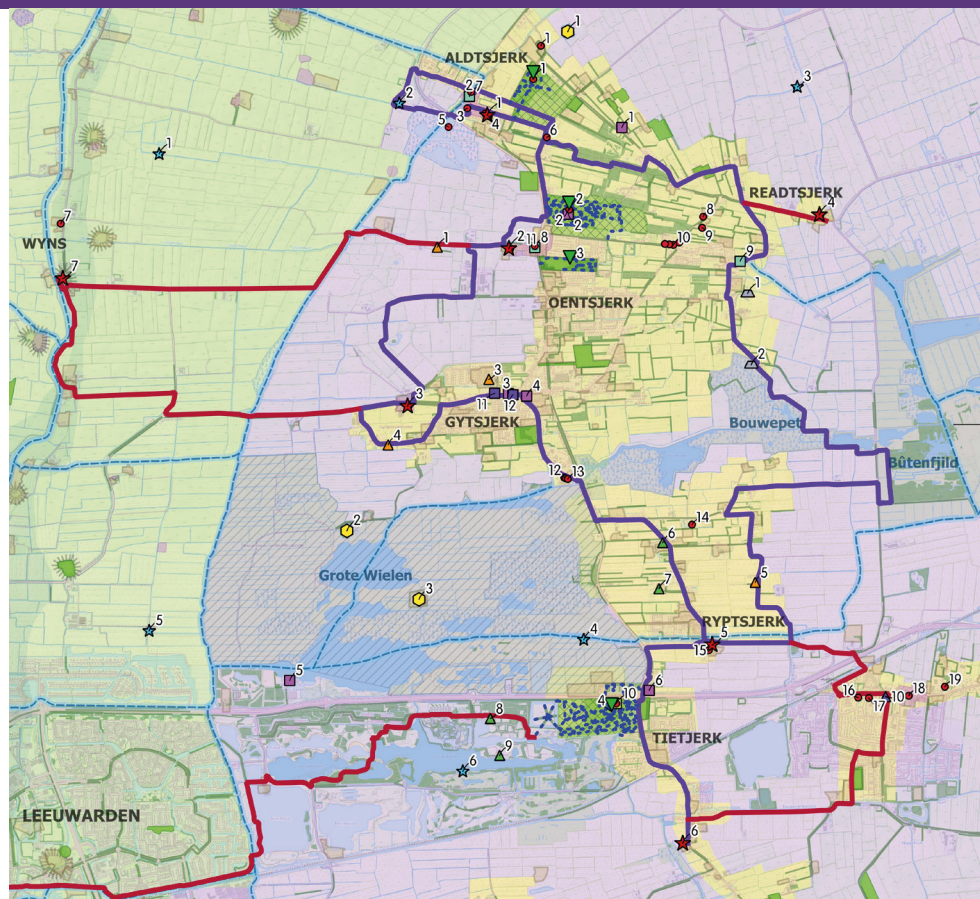
GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

Belevingsroute

Om de verbinding tussen De Klinze, Stania State, Heemstrastate en Vijversburg te leggen kan een belevingsroute worden ontwikkeld waarbij de bezienswaardigheden en voorzieningen samen met de vier staten ook de zeven dorpen verbinden. Het gaat om Aldtsjerk, Oentsjerk, Gytsjerk, Ryptsjerk, Tytsjerk, Wyns en Readtsjerk.

Voor de ontwikkeling van de belevingsroute kan in samenwerking met de Marrekrite (routebureau), Kiemkr8 (samenwerking ondernemers), Stichting Cultuur&Landschap Trynwâlden (samenwerken dorpen) de vervolgstappen worden genomen.

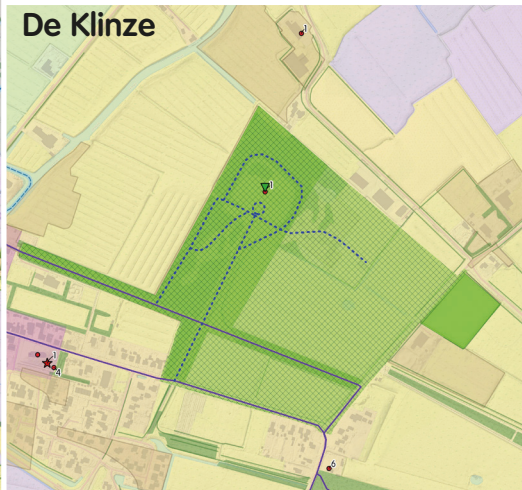
De eigenaren van de gebouwde erfgoed van de staten hebben aangegeven op dit moment geen behoefte te hebben aan onderlinge samenwerking van wege individuele belangen.

ROUTE

- Vaarwegennetwerk
- Basis route (30 km)
- Uitgerbeide route
- Buitenplaatsen
- Fietsroute

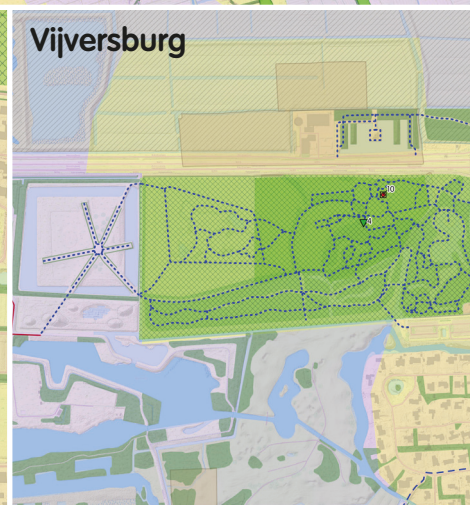
De Klinze

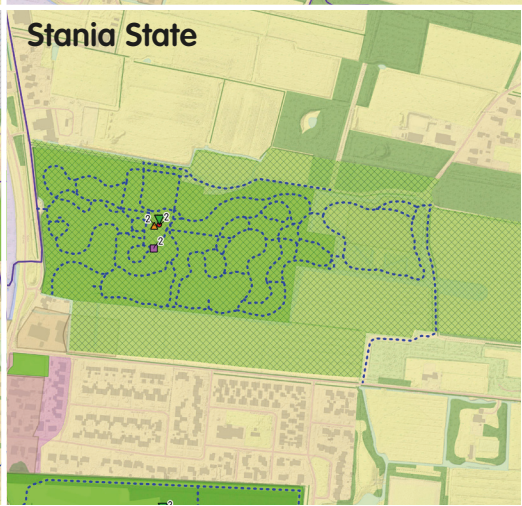
Heemstrastate

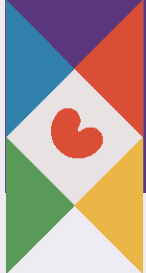

Vijversburg

Stania State

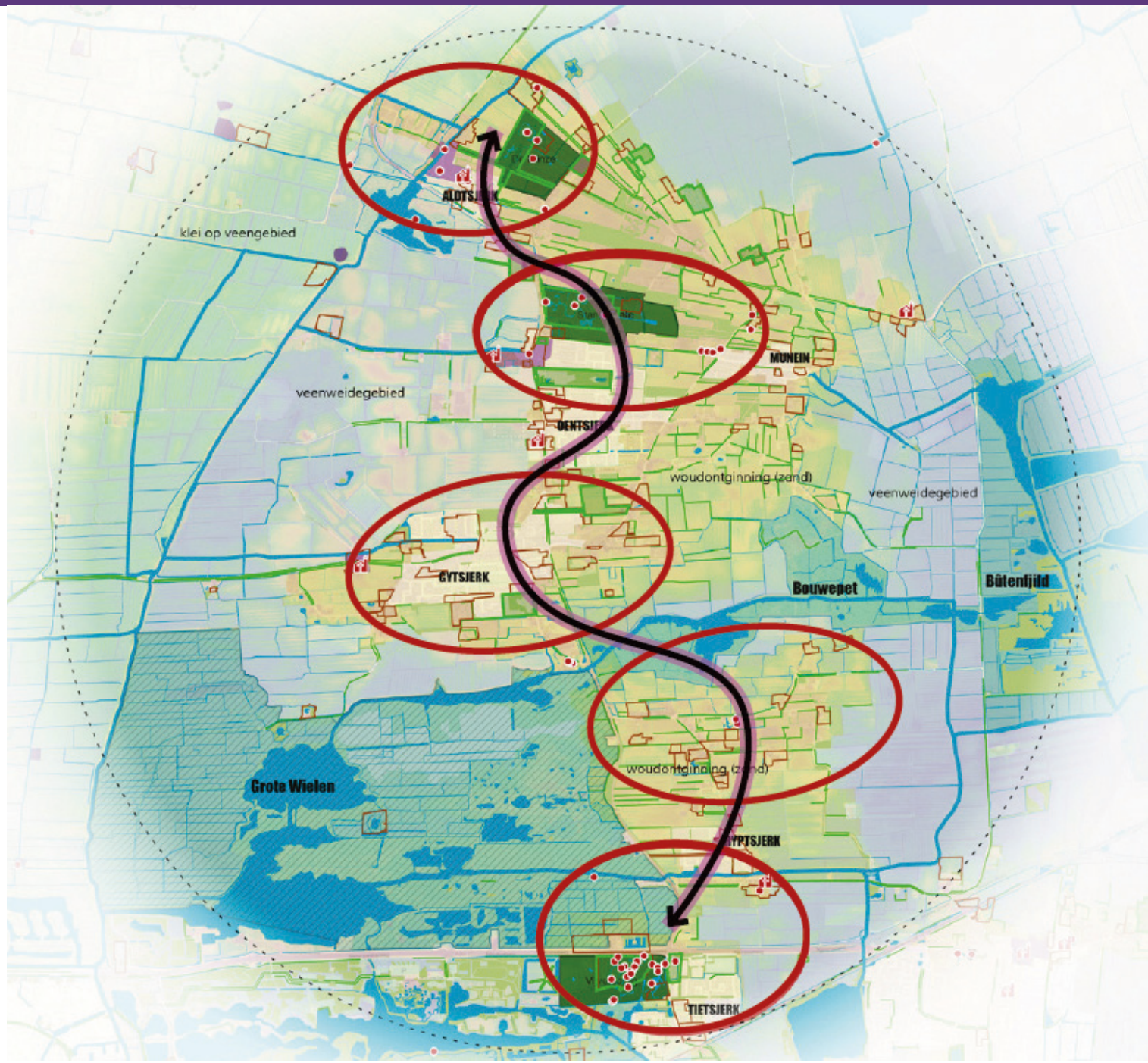
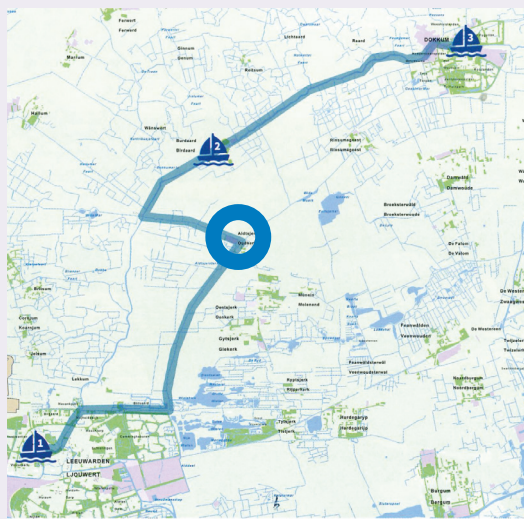

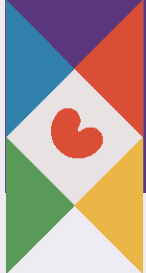

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

KANSENKAART

Voor het Parklandschap Trynwâlden is een verbinding met de historische binnenstad van Leeuwarden kansrijk. De potentiële bezoekers die geïnteresseerd zijn naar dit rijke gebied van cultuur en natuur verblijven vaak een paar dagen in de culturele hoofdstad. De mogelijkheden om varend vanuit Leeuwarden naar de haven van Aldtsjerk te gaan is aantrekkelijk om vandaar uit te wandelen, fietsen en /of paardrijden

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

KANSENKAART

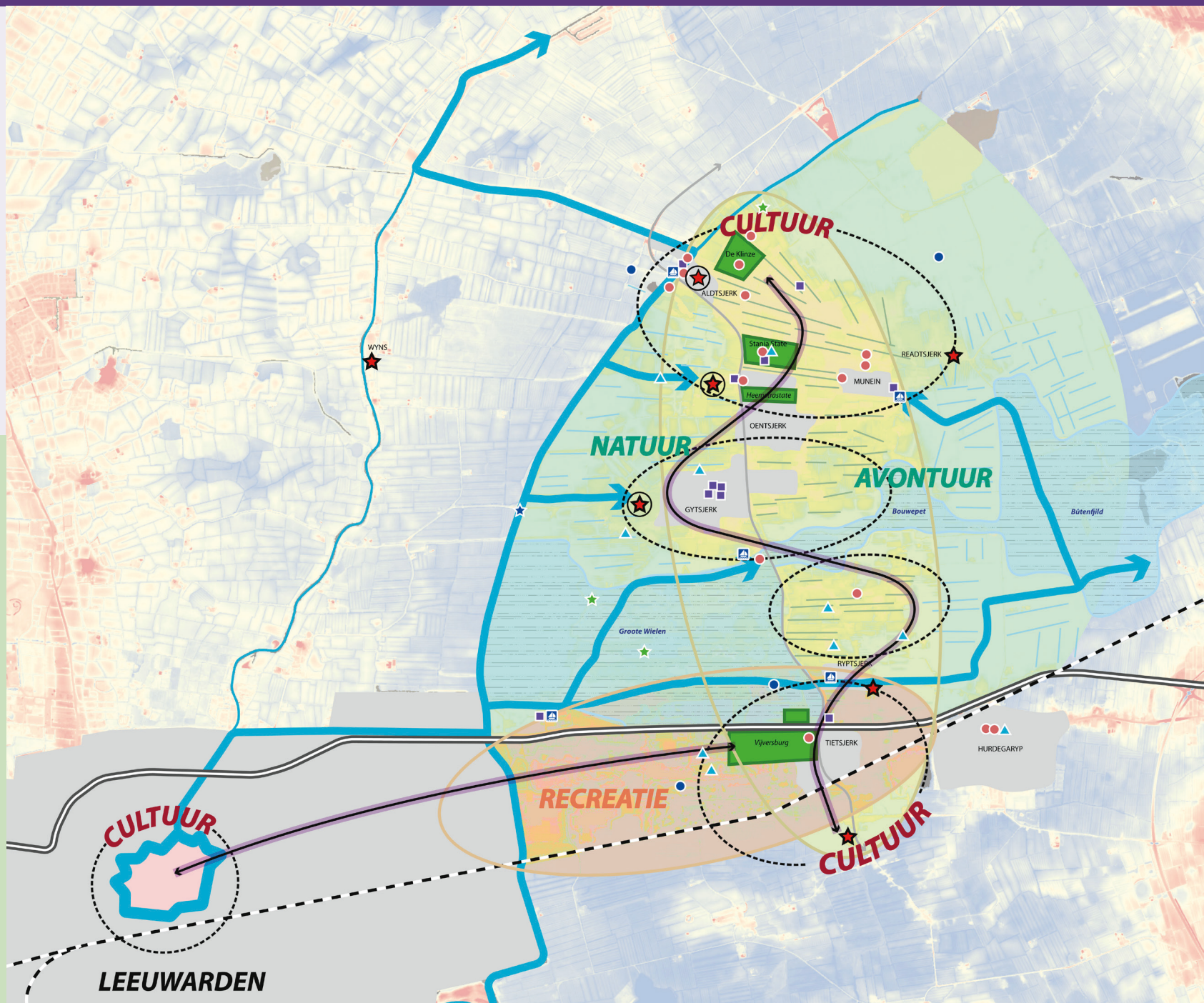
BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Staten en stinzen
- ★ Kerk
- ★ Kerk - herbestemming
- Rijksmonument
- Molen (rijksmonument)
- ★ Elfstedenmonument
- ★ Eendenkooi

VOORZIENINGEN

- ▲ Verblijfsrecreatie
- Horeca
- Haven/aanlegplaatsen

**GASTVRIJ
PARKLANDSCHAP
TRYNWÂLDEN**

GASTVRIJ PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

NHL STENDEN / ETFI

Bestemming

Bewoners

Bezoekers

Bedrijven

Samenwerken met
(erfgoed)organisaties aan de
duurzame kwaliteit van het
Friese erfgoed.

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

INTEGRAAL GEBIEDSPLAN GLB

Fries Erfgoed Collectief

LEGENDA

LANDSCHAP

Landschapstypen

- Klei op veengebied
- Veenweidegebieden
- Woudontginning

CULTUURHISTORIE

- Dijken
- Terpen
- Buitenplaatsen - staten en stinzen
(nog aanwezig en voormalig)
- Boerderijplaatsen
(nog aanwezig en voormalig)

BESCHERMD ERFGOED

- Rijksmonumenten
- Archeologische Monumenten
- Rijksbeschermde groenaanleggen

NATUUR

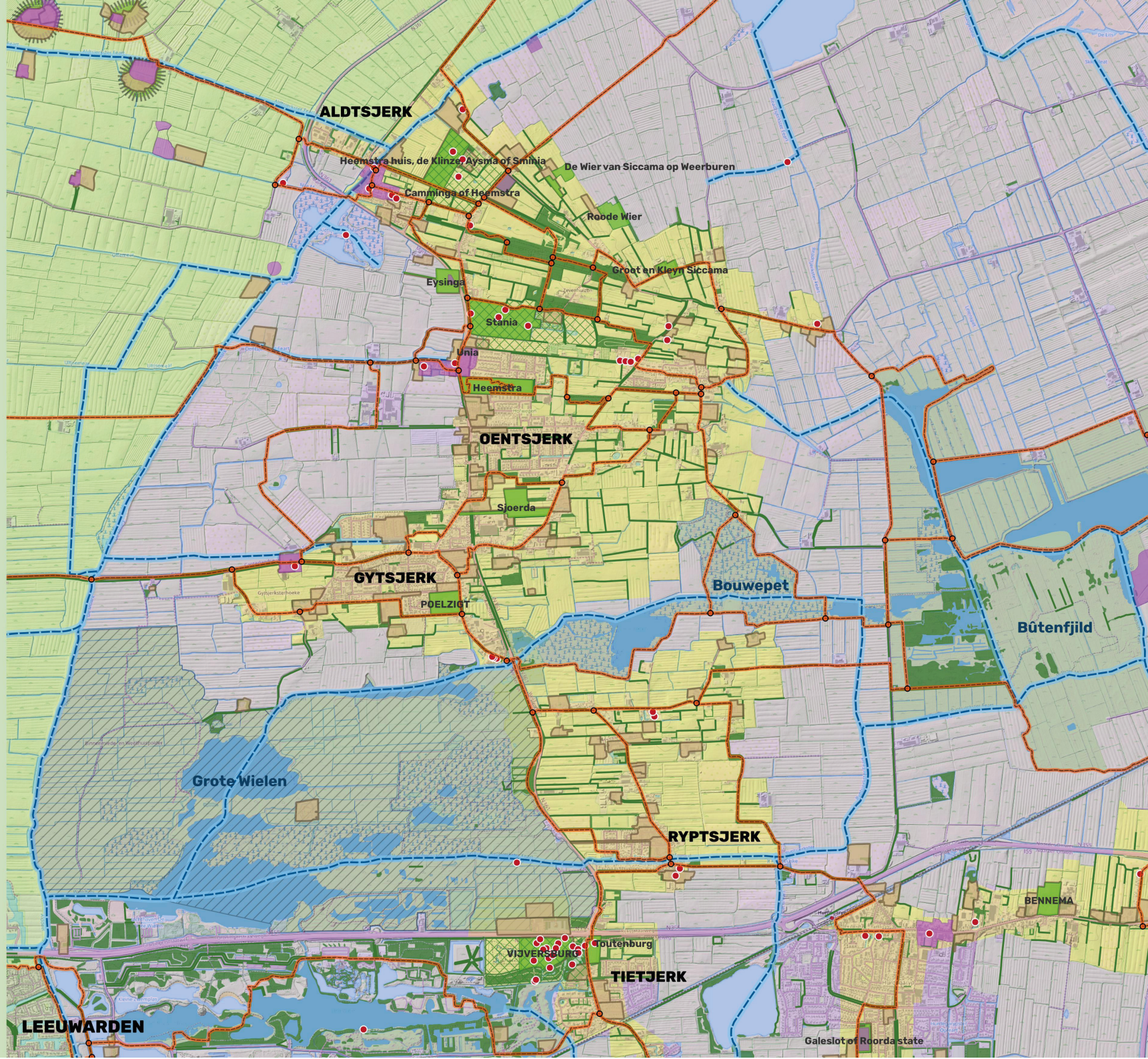
- Natura2000
- Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- NNN - natte natuur
- NNN - droge natuur
- Groen
- Houtwallen en singels
- Bos

RECREATIE

- Wandelnetwerk
- wandelpoortpunt
- Vaarwegennetwerk

Parklandschap Trynwâlden

CONCEPT 10-06-2024

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

DOELEN VANUIT HET GLB

Gebiedsperspectief en -plan

1 Watersystemen

- Verbeteren van de waterkwaliteit- en kwantiteit
- Gezonde bodems

2 Natuurinclusieve landbouw

- Bijdragen aan duurzame, natuurinclusieve landbouw
- Herstellen van de biodiversiteit en natuur
- Kavelruil

3 Herstel landschapselementen en agroforestry

- Behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en agroforestry

Landbouwers

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

LANDSCHAPSBIO- GRAFIE TRYNWÂLDEN

Landschapsbiografie Trynwâlden

Landschapsbiografie Trynwâlden

Opdrachtgever: Stichting Cultuur en Landschap Trynwâlden. Management van de Leefomgeving

Door: Martijn Groenveld, Jorik van der Burg, Bjorn van Noort, Tycho Visser en Mathijs Nierop

12 maart 2024

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

KADASTRAAL MINUUTPLAN 1832

Kadaster 1832 gebouwen frysland

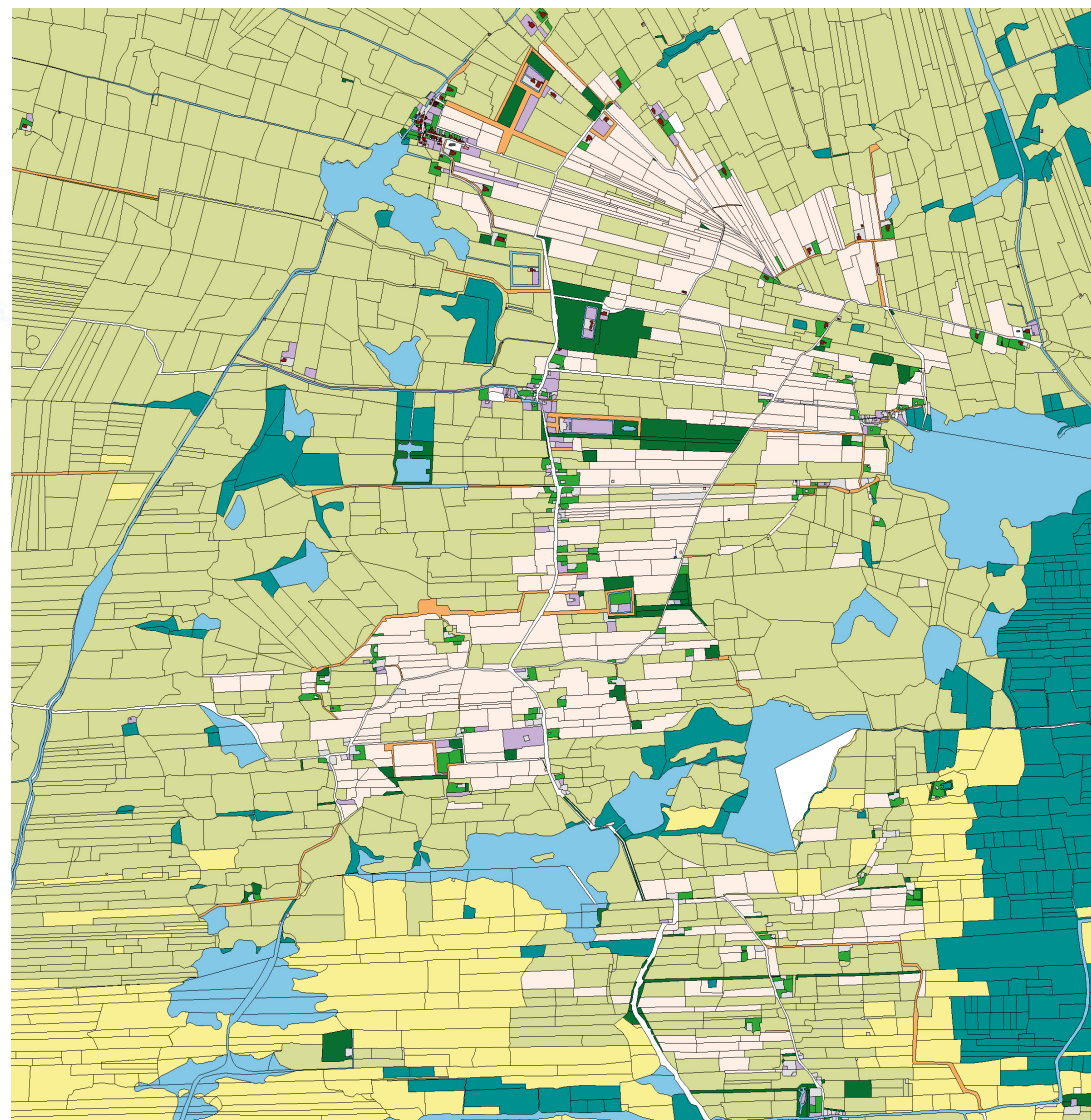
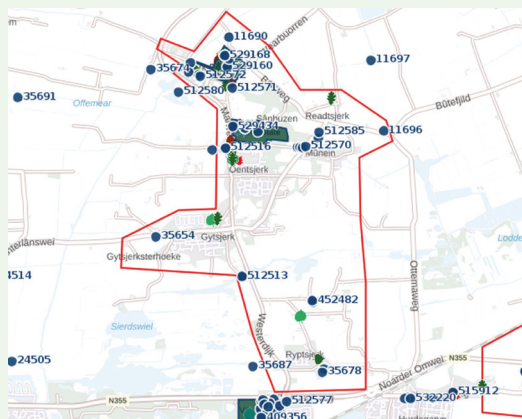
legenda

- Bedrijf
- Bergplaats
- Huis
- Huis en Bedrijf
- Kerk
- Overige algemene gebouwen

Kadaster 1832 percelen frysland

legenda

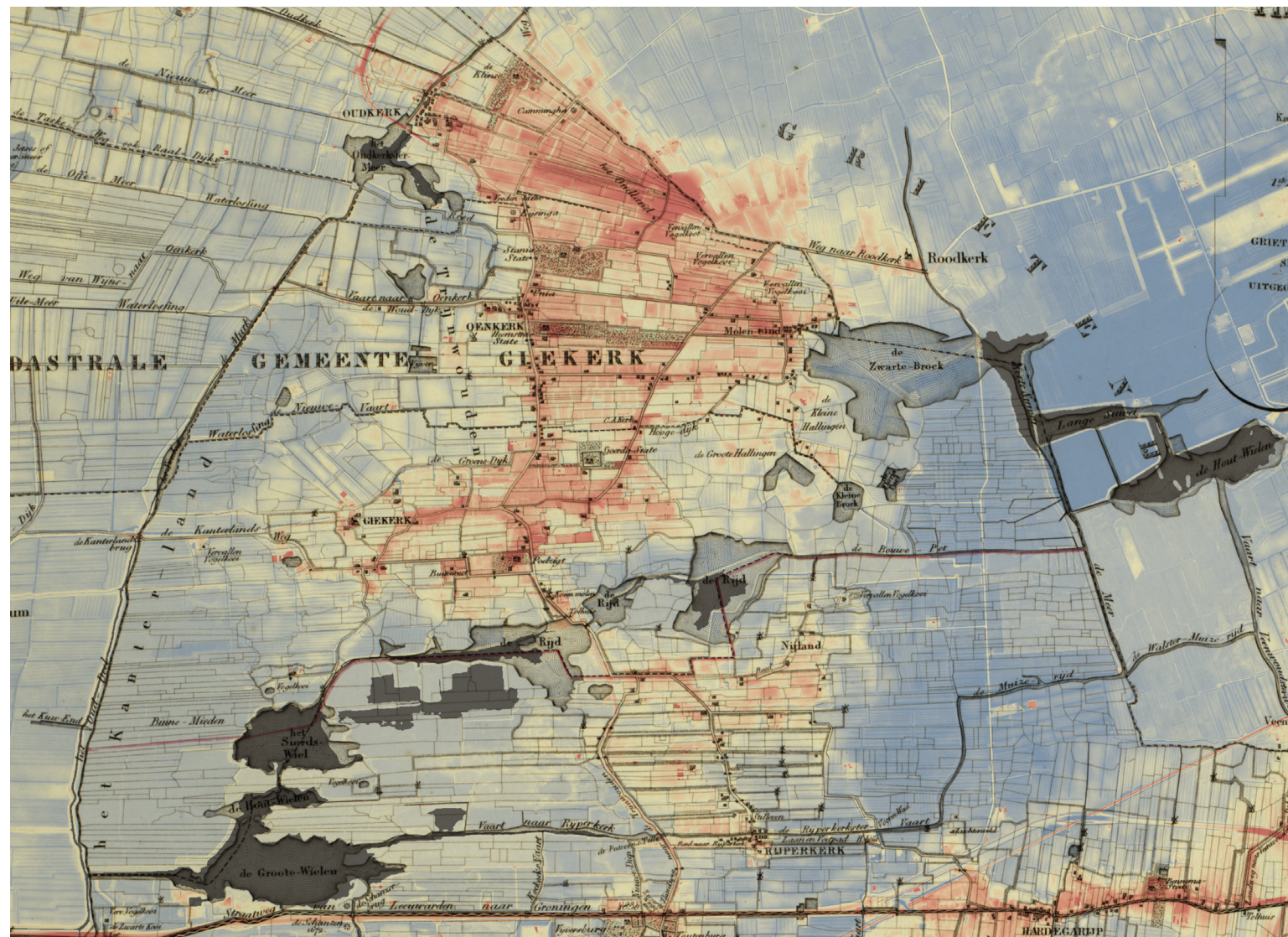
- Begraafplaats
- Boomgaard
- Bos
- Bouwland
- Dijk
- Diversen
- Duin
- Erf
- Gardeniersland
- Heide
- Hooiland
- Natte gronden
- Strand
- Tuin
- Water
- Wegen
- Weiland

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

HOOGTEKAART MET
EEKHOFF 1850

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

TOPOGRAFISCHE KAART 1930

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

TOPOGRAFISCHE KAART 2024

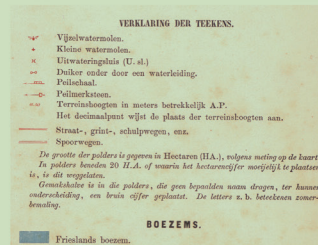
GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

1. VERBETEREN WATER- EN BODEM-SYSTEMEN

- Verbeteren van de waterkwaliteit- en kwantiteit

Fries
Erfgoed
Collectief

Waterstaatskaart
1865-ca. 1935

Parklandschap
Trynwalden

2. VERKENNEN NATUURINCLU- SIEVE LANDBOUW

Maatregelen voor
de korte en lange
termijn

Gezonde bodems

Verkennen natuurinclusieve landbouw

- **Het oprichten van een samenwerkingsverband**
- **Eén op één gesprekken met boeren**
Om vertrouwen op te bouwen en te werken aan een
vijfjaren plan. (Lokale initiatieven / pilots als bouwsteen)
- **Duidelijke communicatie en verwachtingsmanagement**
Richting agrariërs en lokale bewoners

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

3. HERSTEL LANDSCHAPS- ELEMENTEN EN ONTWIKKELEN AGROFORESTRY

Kadaster 1832 gebouwen frysland

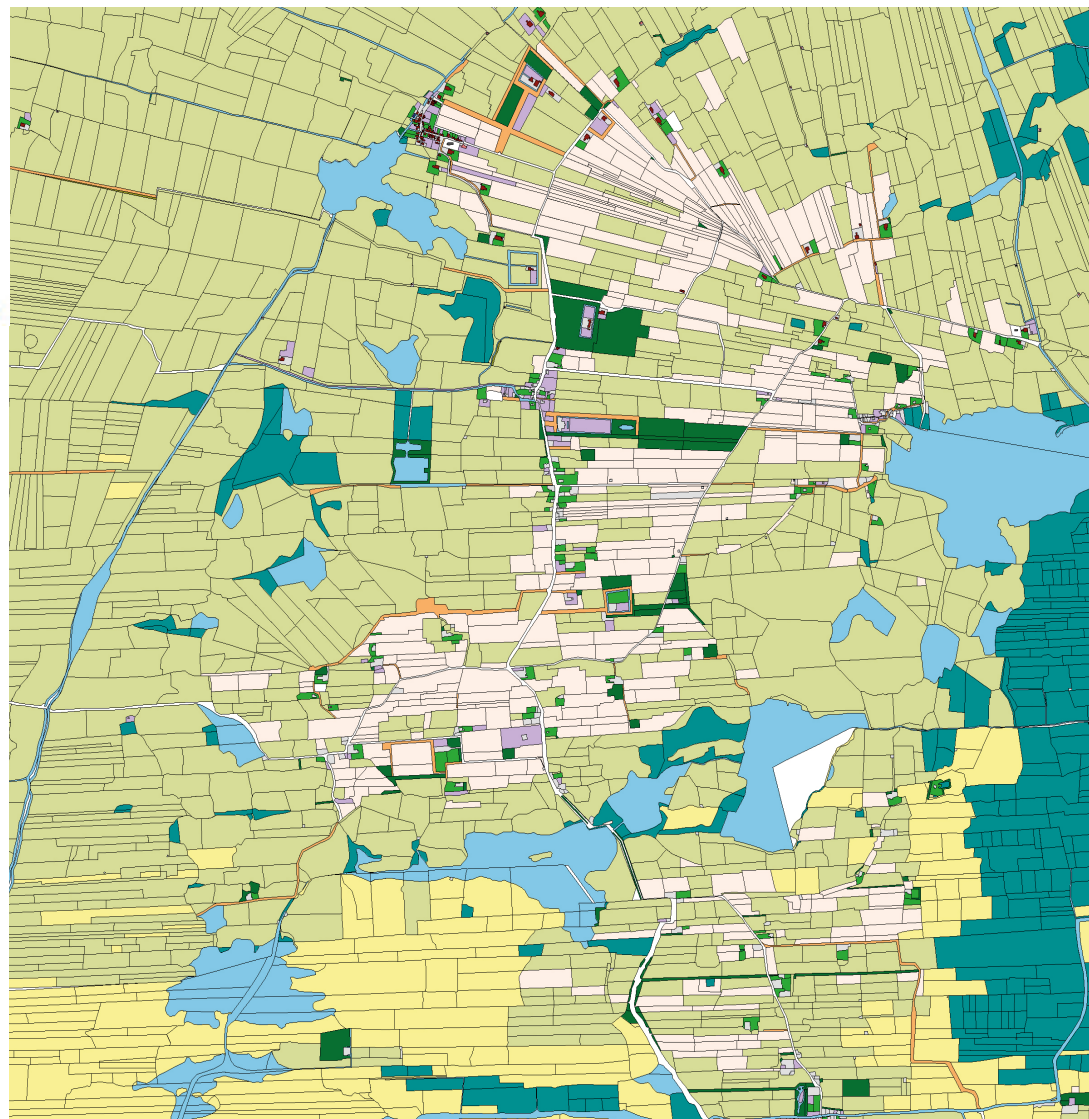
legenda

	Bedrijf
	Bergplaats
	Huis
	Huis en Bedrijf
	Kerk
	Overige algemene gebouwen

Kadaster 1832 percelen frysland

legenda

	Begraafplaats
	Boomgaard
	Bos
	Bouwland
	Dijk
	Diversen
	Duin
	Erf
	Gardeniersland
	Heide
	Hooiland
	Natte gronden
	Strand
	Tuin
	Water
	Wegen
	Weiland

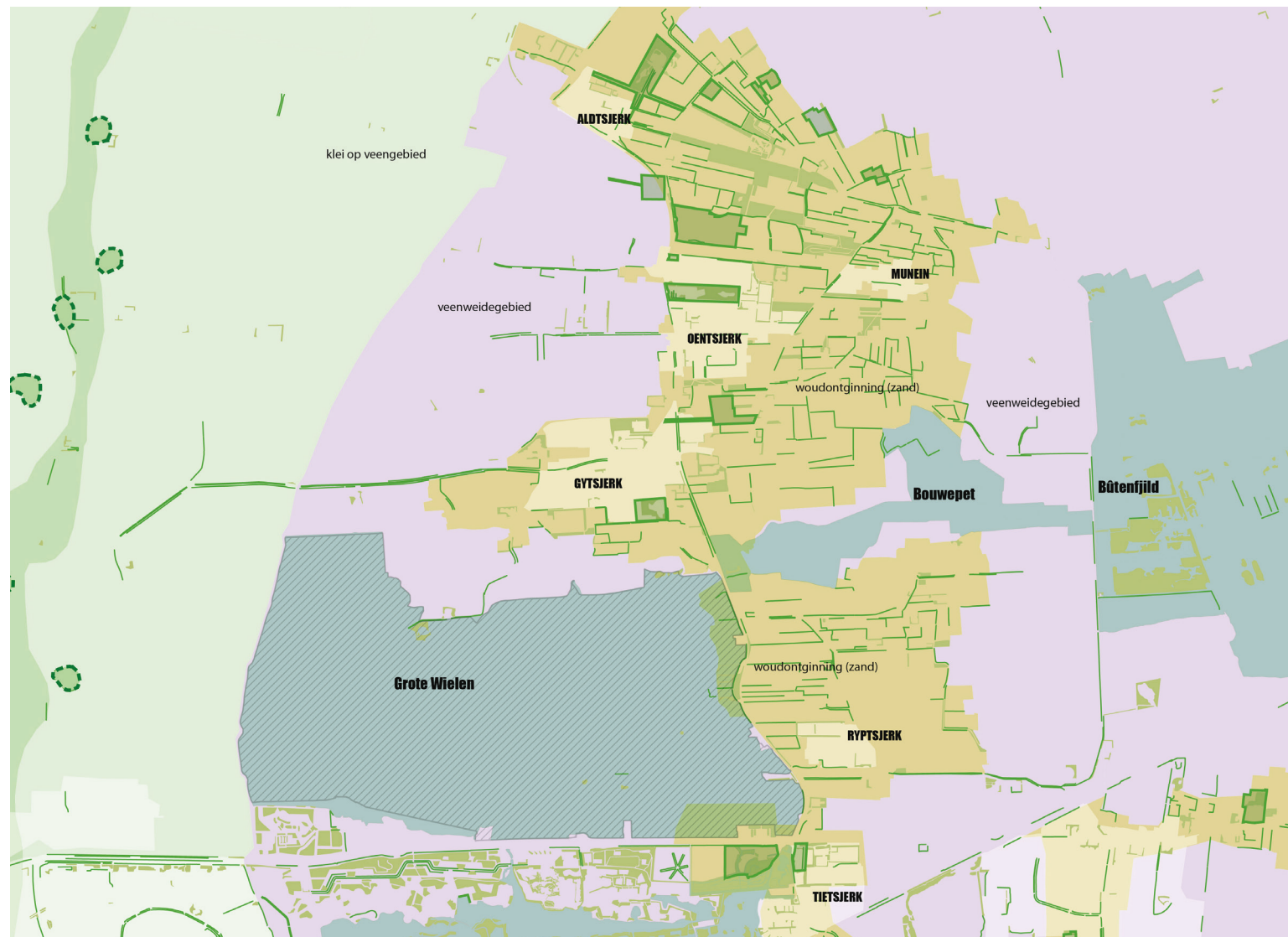

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

3. VERBETEREN LANDSCHAPS- ELEMENTEN EN AGROFORESTRY

Landschapselementen
en (verdwenen) staten
en stinzen terreinen.

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

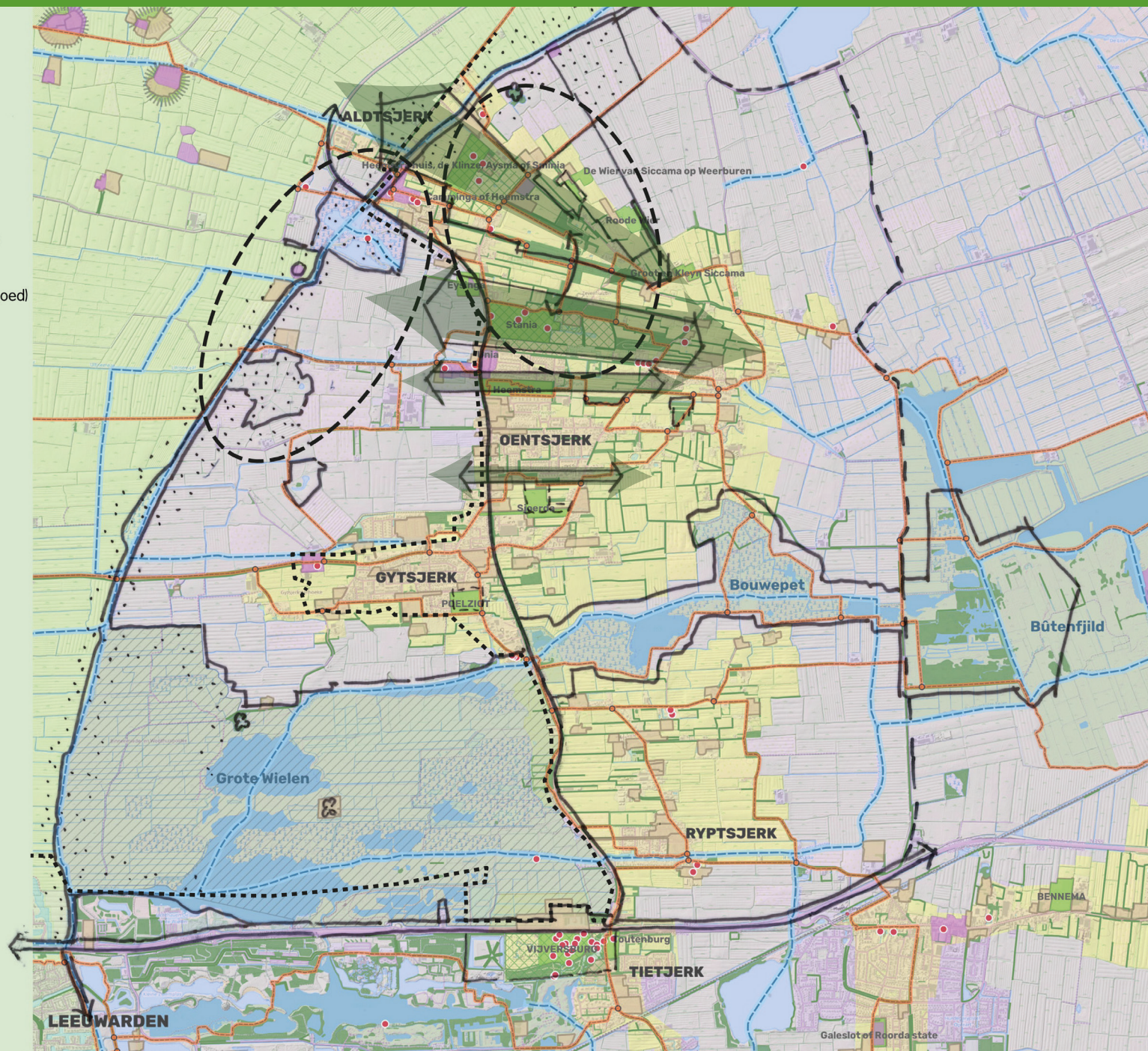
Fries
Erfgoed
Collectief

LEGENDA GEBIEDSPERSPECTIEF

- Robuuste waterstructuur (De Moark)
- Groenblauwe verbindingen (Oude boscomplexen en groen erfgoed)
- Natuurinclusieve landbouw
- Begrenzing gebiedsperspectief
- Natura 2000 (Grote Wielen)
- Groene verbinding
- Aandachtstgebieden
- Grens Aanvalsplan Grutto, 2024

CONCEPT GEBIEDSPERSPECTIEF

Parklandschap
Trynwâlden

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

MAATREGELEN

- 1 Verbeteren van de waterkwaliteit- en kwantiteit
- 2 Herstellen van de biodiversiteit en natuur
- 3 Bijdragen aan natuurinclusieve landbouw en gezonde bodems
- 4 Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

Ondernemers

GROEN PARKLANDSCHAP TRYNWÂLDEN

Inspiratieavond Groen & Gastvrij Trynwâlden 12 november 2025

Fries
Erfgoed
Collectief

STICHTING
CULTUUR EN
LANDSCHAP
TRYNWÂLDEN

Naam :

Woonplaats :

Maatregelen :

- 1 Verbeteren van de waterkwaliteit- en kwantiteit
- 2 Herstellen van de biodiversiteit en natuur
- 3 Bijdragen aan natuurinclusieve landbouw en
gezonde bodems
- 4 Behoud en herstel van landschap en cultuur-
historie

Toelichting :

Geef de toelichting eventueel ook aan op de kaart!

Wat ontbreekt er nog?

-
-
-
-
-
-
-
-

INVULLEN

Wat vond u van deze avond?

Tot slot, een paar vragen aan jullie :

- 1 Wat is voor jullie van belang voor het gebiedsperspectief?

Save the date :

Donderdagavond 27 november

Bijeenkomst kansen natuurinclusieve landbouw

2 Waar zijn jullie trots op?

Save the date :

Donderdagavond 27 november

Bijeenkomst kansen natuurinclusieve landbouw

3 Wat zijn de belangrijkste maatregelen voor jullie?

Save the date :

Donderdagavond 27 november

Bijeenkomst kansen natuurinclusieve landbouw

4 Wat moet er morgen gebeuren?

Save the date :

Donderdagavond 27 november

Bijeenkomst kansen natuurinclusieve landbouw

5 Hoe kunnen we beter samenwerken?

Save the date :

Donderdagavond 27 november

Bijeenkomst kansen natuurinclusieve landbouw